

[Poul Dam.]

som tillæg til det, der også har interesseret andre ordførere, er spørgsmålet om demokratiet, om folkestyrets stilling i forhold til den opgavefordeling, vi efterhånden har fået, eller rettere sagt ikke i forhold til opgavefordelingen, men i forhold til de beslutningsprocesser, hvorigennem de fordelte opgaver løses på den ene og den anden måde.

Man kommer jo ikke uden om, at afstanden fra borgerne til det offentlige er blevet ganske lang i vorre dage og navnlig føles meget lang. Et meget stort antal af borgerne har denne abstrakte opfattelse af det offentlige som en helhed, som de ikke har nogen særlig indflydelse på, og som de nærmest kommer i forbindelse med, når de oplever den samlede trækprocent, som jeg tror hr. Holger Hansen gjorde opmærksom på var det, man vidste om skatterne.

Man kan nok få at vide ved at se på busser og andre steder i disse dage, at det gælder om at ruske op i sin folketingsmand, men hvem har nogen sinde opfordret nogen til at ruske op i deres amtsrådsmedlem eller i deres kommunalbestyrelsesmedlem? Allerejest i deres borgmester. Vi er nogle, der er så lykkelige at kende nogle amtsrådsmedlemmer, men de fleste mennesker i dette land ved jo knap nok, at der er amtsråd, eller at der er amtsrådsmedlemmer, og hvad de egentlig beskæftiger sig med.

Vi har fået en lang række i princippet folkevalgte organer, hvis kontakt med de borgere, der har valgt dem, i virkeligheden er ganske overordentlig tynd, og det mener jeg er vældig bekymrende, også fordi det måske gør, at de samme folkevalgte organer, som jo ikke kan afsættes i den 4-årige valgperiode, som ikke kan stå til ansvar, førend der kommer en situation, hvor det alligevel er de landspolitiske modsætninger, der bliver gældende, at disse folkevalgte repræsentationer i meget høj grad bliver afhængige af deres embedsmænd, at man altså får et system, hvori de lokale eller mindre lokale embedsmænd kommer til at styre det hele.

Det er muligt, at der derigennem i mange tilfælde findes gode løsninger. Det ville ligge mig meget fjernt at sige noget ondt om landets embedsmænd eller om de politikere, som samarbejder intimt med embedsmændene, men jeg er såmænd ikke sikker på, om

det for demokratiets skyld er så forfærdelig væsentligt, at løsningerne er gode; det er væsentligere, at løsningerne er i overensstemmelse med befolkningen. Måske er i visse situationer en dårlig løsning, som er skabt under medvirken af borgerne selv, bedre end en velmenende, formynderisk, enevældig løsning, der kommer ovenfra. En veldædig servicestat er måske noget af det, der er den største fare i vor tid, bl. a. også fordi den jo vil medføre en almindelig apolitisering af befolkningen, som før eller senere medfører, at forbindelsen med vælgerne helt svinder, og at hele grundlaget for folkestyret bliver borte.

Jeg vil gerne stille 4 teser op for en opgavefordeling set ud fra dette demokratiske grundproblem. For det første om, at de, der skal betale, også skal bestemme; det er altså det omvendte af det, man plejer at sige: nemlig at de, der skal bestemme, også skal betale. Vi ved jo rent faktisk ikke rigtig, hvem det er, der bestemmer. Det er ikke de borgere, der skal betale, men det er deres repræsentanter, mere eller mindre fjernet fra borgerne. Det er ikke amtsrådsmedlemmerne selv, der betaler sygehusbygget, hvilket måske er ganske praktisk en gang imellem for dem, der skal have regningerne betalt. De borgere, der skal betale, skal også bestemme på de forskellige planer.

Det er nødvendigt med planlægning og styring, og denne planlægning og styring bør foregå aktivt og under folkelig politisk kontrol. Det er jeg ikke sikker på at det alt sammen gør i øjeblikket, og jeg er navnlig helt sikker på, at den form for styring og planlægning, der består i, at man generelt begrænser f. eks. kommunernes lånemuligheder, at man generelt begrænser kommunernes muligheder for initiativ, er en forkert måde at planlægge på. Planlægning må være aktiv, den må gå ud på, at dette vil vi gerne have gennemført, konkret dette; den må ikke bare gå ud på, at man hæmmer initiativet.

Jeg hørte godt, at hr. Martin Pedersen sagde, at til det kommunale selvstyre hørte også en økonomisk ulighed. Jeg er ikke sikker på, at det er nødvendigt. Jeg kan meget vel tænke mig et kommunalt selvstyre, som først og fremmest giver sig udtryk i anvendelsen af de midler, man har til rådighed. Derfor er jeg ikke betænkelig ved den tredje